

Kış Uykusu: Bir NBC foto-romanı

**BÜYÜLÜ
FENER**

n.hazar@aksiyon.com.tr

**M.Nedim
Hazar**

Nuri Bilge Ceylan sinemasına dair kitaplar dolusu değerlendirme yazılabilir. Şüphesiz sayfaların çoğu övgü ve takdirle dolu olacaktır. Az da olsa eleştiri alan yönleri de vardır mutlaka. Ünlü yönetmen, bugüne kadar çektiği filmlerde en çok 'söz-süzlük' yönüyle eleştiri alırdı. "Bir Zamanlar Anadolu'da" filmi ile bırakınız sözsüz anlamı, neredeyse gereğinden fazla konuşan, hatta 'geveze' denebilecek bir film yapan yönetmen, son filmi Kış Uykusu'nda neredeyse tüm filmografisindeki yapımların toplamı kadar söze müracaat ediyor.

Sanatçı ile sanatı arasındaki inşa süreci başlamadan galiba iki tür ilişki oluyor. Ya üreteceği eser zihninin bir yerinde tohumlanıyor ve zamanla büyüyüp, kendi sitoplazmasını çatlatarak dışarı taşıyor. Bu süreç kimi zaman öyle kısa da sürmüyor, on yıllar boyu süren projeler biliyoruz. Ya da aniden, sanatçıya has bir ilhamla kurgusuz, disiplinsiz, plansız üretiliyor.

Kış Uykusu, Cannes'da ödül alırken, bir sinema bilgesinin sadece bu festivaldeki serencamına bakarak sanatını nasıl ilerlettiğini görmenin mümkün olduğunu fark ettim. İlk kısa filmi Koza'dan itibaren Nuri Bilge Ceylan sineması uluslararası takdiri hep gördü ve fark edildi. Kış Uykusu, bir yönetmen sinemasının vardığı noktaydı.

Nuri Bilge Ceylan sineması hakkında geniş ve genel birtakım değerlendirmede bulun-

madan, Kış Uykusu'nu tek başına ele almak çok fazla anlam ifade etmeyecek sanırım, ancak nihayetinde vizyona giren ödüllü bir film söz konusu. NBC'nin tüm filmlerini ele aldığımızda Uzak ve Üç Maymun'un birer mihenk taşı olduğunu söyleyebiliriz. Bir zamanlar Anadolu'da ise yönetmenin sinemasının tam karşılığında bir yerde durur. Görşelliği, diyalogu, ritmi ve karakter inşasında tam kendi kıvamında ve tadında bir iş vardır Bir Zamanlar Anadolu'da (BZA) filminde. Ceylan, herkesin beğendiği ama bir sinema filmi için doz aşımı sayılabilecek görşellik ile insan/öykü arasında balansı tutturduğu BZA, Kış Uykusu'nun ayak sesleriydi şüphesiz.

Elbette Kış Uykusu için de söylenecek çok şey ve izaha muhtaç kimi meseleler var, lakin şurası kesin: Yerelden yola çıkarak evrenseli yakalayan bir sanatçıya sahibiz. Bu nedenle Kış Uykusu'nun hikâyesinden ziyade karakterleri ve mekânı önem kazanıyor.

Yıllarca tiyatro yaptıktan sonra kızı yarındaki eşi ve ablasıyla bir taşra izbesinde otel işleten Aydın'ın küçük ama engembeli dünyasında gezdiriyor bizi 3 saati aşkın olan film. Ceylan, bu kez görüntünün şehvetine kapılıp kalmıyor ve filminin odağına insanı

KIŞ UYKUSU
Yönetmen: Nuri Bilge Ceylan
Senaryo: Ebru Ceylan, N. Bilge Ceylan
Tür: Dram
Süre: 196 dakika
Ülke: Türkiye, Fransa, Almanya (2014)

yerleştirmeyi başarıyor; insanı ve en temel, kadim insani meseleleri. Bin kere aynı yere baksak da, biz sıradan fâniler ile bu tür sanatçıların gördüğü şey aynı değil. Bunu da Nuri Bilge Ceylan'ın her kadrajında görmek mümkün. Kış Uykusu'nun etkin ve farklı gücü öncelikle buradan geliyor. Filmin daha ilk karesinden itibaren oluşturulan resimler daha önce görmediğimiz şekilde etkileyici ve filmin önemli unsurlarından. Gerek hariç planlar, gerekse otelin tüm kapalı bölümleri ayrı bir görşelliğe sahip. Bu etkileyicilikte mekân tasarımı, ışığın büyüleyici kullanımı ve zaviye tercihleri de önemli.

5-10 yıl önce çekmiş olsa, aynı kadrajı ve kahramanları çok suskun görecektik belki, dolayısıyla filmin ikinci önemli yanı da burada ortaya çıkıyor: Kış Uykusu karakterler ve bu karakterlerin çatışması üzerinden ilerleyen bir film. NBC sinemasının daimi unsurlarından biri olan eril hâkim karakter ve çevresiyle olan ilişkisizliği Kış Uykusu'nda da aynen devam ediyor. Aydın karakteri ismiyle müsemma bir marazi arketip. Bununla beraber yine daha önceki filmlerinde olmadığı kadar (Bir Zamanlar Anadolu'da müstesna) defolu yan karakter var filmde. Bir tür marazi tipler alegoris gibi. Filmin ön plandaki tüm oyuncuların üstlendikleri tiplerin hakkını vermesi, Kış Uykusu'nun handikap gibi görünen uzun süresini tolere ediyor.

Ve şüphesiz iki ana akım sanat dalının; resim ile edebiyatın pek az filme nasip olan bir uyumlu birlikteliği söz konusu Kış Uykusu'nda. Aslında çok riskli bir beraberliği titiz diyalog ve -az da olsa- müzikle mezcetmeyi başarıyor Ceylan.

Ezcümle; mikro ölçekli bir sınıf çatışmasını, aile ilişkileri bağlamına ustalıkla oturtan Kış Uykusu, sözün merak edici etkileyiciliği ve görselin şiirselliğiyle birkaç saatliğine resimli bir roman dünyasına taşıyor izleyiciyi. Süresinin ürküttücü uzunluğuna kanmayıp kurgulanan bu usta işi dünyayı görmek lazım.

